

Algemene Beschouwingen Programmabegroting 2020-2023

Ik ga namens de PvdA-fractie in mijn bijdrage in op:

1. De troonredes van afgelopen donderdag;
2. De financiële kant van de programmabegroting en het tekort in het sociaal domein;
3. De inhoud van de programmabegroting ten aanzien van een aantal onderwerpen;
  - sociaal domein
  - economie
  - woningbouw
  - milieu
  - strategische grondaankopen
  - DRU-Industriepark
  - Groenbeleid
  - Gemeentelijk Investeringsfonds
4. Vervolgens vat ik mijn bijdrage en de onderwerpen voor de diverse commissievergaderingen samen.

Ad 1. De troonredes

Ik kan u zeggen dat ik soms met stijgende verbazing geluisterd heb naar de bijdragen van de individuele leden van uw college aan de zogenaamde 'Troonrede'. Ik verwachtte een samenhangende beschouwing over hetgeen in de afgelopen periode in de gemeente is voorgevallen en aankondigingen van plannen en maatregelen op het gebied van beleid en bestuur.

Wat ik hoorde leek vooral op een wedstrijd: "Wie schrijft de beste preek; in de meest wollige taal; en kan tegelijkertijd zo weinig mogelijk zeggen". Wat ik soms zag en hoorde waren dominees op de kansel, zich bedienend van onnavolgbare plots en plotwendingen, clichés en soms wonderlijke uitingen.

Er leek ook geen afstemming plaats te hebben gevonden over de inhoud van de verschillende bijdragen. De twee dames in het college hadden een bijdrage die nog het meest inhoudelijk aansloot bij hun portefeuille. Maar van hun bijdrage en voornemens is in de begroting dan weer geen financiële vertaling gemaakt en dus bijna niks terug te vinden. Dat roept de vraag op waar moeten we nu op reageren? Het gesproken woord of toch de papieren begroting?

In de mondelinge bijdragen werden door individuele collegeleden bovendien soms keuzes en richtingen gepresenteerd die in ieder geval nog niet zijn uitgelijnd met de raad of zelfs nog helemaal niet zijn besproken. Ze weerspiegelden soms ook een wereldbeeld en mensbeeld van individuele wethouders zelf. En van hun kijk op de wereld, schrok ik soms.

Ontluisterend vond ik namelijk een aantal opmerkingen en uitspraken waarbij zonder blikken of blozen individuele levens zomaar aan een gecompliceerd politiek onderwerp worden gekoppeld. Het uitgangspunt daarbij lijkt te zijn dat burgers zich per definitie niet te goeder trouw gedragen.

Met name de opmerkingen over de morele kant van de jeugdzorg en de ondermijning, baren mij zorgen. Gebruik je drugs, dan heb je schuld, niet aan ondermijning van je eigen gezondheid, maar aan die van de rechtsstaat.

Ik stond redelijk perplex van deze vorm van morele intimidatie. Hoe achteloos kun je een ontspoorde drugseconomie in de schoenen van individuele burgers schuiven?

Als je al een oorzaak wilt vinden van de geëxplodeerde drugshandel, zoek die dan eerst in het falende beleid van de overheid zelf, voordat je inwoners verantwoordelijk stelt voor deze problematiek.

Dus als er een zondebok voor de ontspoorde jeugdzorg en de drugscriminaliteit nodig is, dan toch zeker de overheid. Ik zou zeggen: trek zelf het boetekleed aan in plaats die om de schouders van

burgers te hangen. Wat meer zelfkritiek zou het college sieren. Burgers zijn individuen en politici die suggereren iets te weten van hun morele huishouding trekken wel een hele grote broek aan. De rechtsstaat wordt op zijn kop gezet: in een democratie bestaat de rechtsstaat bij de gratie van burgers. Als de overheid meent zelf die rechtsstaat te zijn, dan is het hek van de dam.

Ad 2. De Financiële Programmabegroting

Dan de begroting zelf. Allereerst de constatering dat het geprognosticeerde tekort voor 2020 in de Voorjaarsnota toch flink lager is uitgevallen, en nu uitkomt op €1.870.000. Zowel het tekort exclusief Sociaal Domein als het tekort Sociaal Domein gaan omlaag.

Het begrotingstekort wordt gedekt door opnieuw een beroep te doen op de Algemene Reserve. Naar de letter van de voorschriften is de begroting dan niet sluitend. Maar het is wel algemeen aanvaard dat dit toelaatbaar is als:

1. de begroting meerjarig sluitend is (in eerste en laatste jaar van de cyclus van 4 jaar).
2. en de greep uit de reserves niet leidt tot een te laag weerstandsvermogen.

En de gemeente voldoet aan deze twee voorwaarden.

Toch een paar aantekeningen:

1. De dekkingsmaatregelen Sociaal Domein zijn dezelfde als die ook in de Voorjaarsnota stonden. We moeten nog maar zien of ze ook dat opleveren wat we ervan verwachten. Ook zijn een deel van de voorgestelde maatregelen lastig realiseerbaar, bijvoorbeeld de taakstelling van € 900.000,- voor externe partijen. De komende jaren is er dus veel werk aan de winkel om de maatregelen in het Sociaal Domein ook te realiseren.
2. Verder is er vanaf 2022 een nieuwe stelpost opgenomen voor de 'uitkomst onderzoek jeugdzorg' van € 668.000,-. Daardoor laat het jaar 2023 een overschot zien van € 488.000,-. Zonder deze post is de begroting niet meerjarig sluitend, want het jaar 2022 heeft sowieso een tekort van € 389.000,-. Het lijkt erop dat het college gebruik maakt van de toestemming om de extra bijdrage van het rijk voor de jeugdzorg van € 300 miljoen landelijk voor 2020 en 2021 door te trekken naar 2022 en 2023. Ik kom daar in het vervolg van mijn betoog nog op terug.
3. Voor laborijn zien we behalve een bedrag van € 260.000,- geen verdere bedragen opgenomen voor de kosten van een eventuele uittreding en oprichting van een eigen sociale dienst. In de risicoparagraaf staan die kosten PM vermeld.
4. Het weerstandsvermogen is berekend op 4,1 (blz. 113). Dat is ruim voldoende, en is ook veroorzaakt door de lage omvang van de risico's. Deze zijn met € 5,5 miljoen aan de lage kant geschat. Maar ook bij een eventuele verdubbeling blijft het weerstandsvermogen voldoende. Toch is een algemene reserve van +/- € 20 miljoen voor een gemeente van bijna 40.000 inwoners krap. De € 20 miljoen is wel voldoende om tegenslagen op te vangen, maar is niet toereikend om nieuwe initiatieven te bekostigen. Denk bijvoorbeeld aan de energietransitie, klimaatmaatregelen, natuurherstel. Op blz. 120 staat ook een streefcijfer voor de algemene reserve van € 29 miljoen.

Conclusie: de meerjarenbegroting is met hangen en wurgen min of meer sluitend gemaakt. Positief is dat de tekorten over de gehele periode van 4 jaar zijn teruggebracht van €8.075.000 naar €2.045.000. Op papier tenminste.

Tekort Sociaal domein

Want pas na lang zoeken hebben we gevonden hoe het college uiteindelijk toch een sluitende begroting weet te presenteren: met een greep uit de Algemene Middelen en een stelpost ‘Uitkomst Onderzoek Jeugdzorg’. Waarom hebt u trouwens niet ruiterlijk toegegeven en aangegeven, dat we gebruik maken van die mogelijkheid? Eenzelfde gebrekkige transparantie viel ons op in de aanbiedingsbrief op bladzijde 8. Daar wordt voor 2020 een begrotingstekort van € 975.000,- voorgespiegeld. Fors minder dan het daadwerkelijke tekort van € 1.870.000,- op bladzijde 117. Zijn dat gewoon fouten? Of bewuste keuzes om de oppervlakkige lezer op het verkeerde been te zetten? En vooral dus ook om te voorkomen dat het beeld ontstaat dat deze begroting rammelt? Maar misschien wel om te voorkomen dat de rentmeesters van het CDA door de mand vallen? Want bijzonder blijft het: virtueel geld inzetten om de begroting sluitend te krijgen.

De PvdA constateert dan ook dat deze coalitie een minder degelijk financieel beleid voert dan de kiezer vanaf 2014 is voorgehouden. U boekt inkomsten die er niet echt zijn. U rekt zich rijk en u houdt zich niet aan de feiten en afspraken die boekhoudkundig vereist zijn. Bovendien stijgt, tegen de afspraken in het coalitieakkoord in, de leningenportefeuille en kunnen we, door telkens nieuwe grepen uit de kas, inmiddels steeds minder terugvallen op onze reserves.

De PvdA-fractie vindt overigens dat we als raad in de komende periode niet alleen financieel maar ook inhoudelijk veel meer inzicht moeten krijgen en grip en sturing aan het sociaal domein moeten geven.

Want de druk op de financiën leidt nu de aandacht te veel af van daar waar het echt om gaat. De feiten: Hoeveel jongeren maken gebruik van de Jeugdzorg in onze gemeente? Welke leeftijden? Welke hulp is nodig en welke hulp wordt geboden? Hoe lang is die hulp nodig? Wat hebben we tot op heden bereikt en wat kost het? Als we niet oppassen kunnen we, met de extra gelden van het Rijk, gewoon verder dwalen en dweilen zonder echt de tering naar de nering te hoeven zetten en zonder inhoudelijke discussie ook. De wethouder heeft aangegeven een discussie over de inhoud met de raad te willen voeren. Onderwerpen zijn wat de PvdA betreft een inhoudelijke discussie over ‘normalisatie’ en wat passende zorg is. We willen ook met het college praten over een doordacht, door professionals gedragen, kwaliteitskader dat houvast geeft in het gesprek met de gemeente en met ouders en jeugdigen.

Ad 3. De Inhoud van de Programmabegroting 2020-2023 Samen Bouwen.

Inleiding

De titel ‘Samen Bouwen’ veronderstelt activiteiten (bouwkransen, mouwen opstropen, zweetdruppels, samen de schouders eronder en een uitpuilende lijst met investeringen). Deze beelden zien we niet of nauwelijks en de investeringen (blz. 130) zijn minimaal. Qua investeringen in ieder geval geen gemeente ‘waarin lef aan de muren plakt’.

Ook na twee keer lezen blijft je van de complete programmabegroting eigenlijk helemaal niets bij. “We zijn er mee bezig, we onderzoeken, de plannen komen nog”. We dieselen door, maar waarnaar toe is en blijft onduidelijk. Geen uitvoeringsplannen en geen geld. Daarom leunen we ook wel erg op de markt en de plannen die ze misschien en hopelijk gaan uitvoeren. We zijn, in de ogen van de PvdA, een te weinig participerende en ondernemende overheid. Zonder geld in de portemonnee is beleidsvorming bovendien nutteloos

De verschillende teksten en onderdelen in de begroting laten wat ons betreft ook nog te veel zien dat de voorbereiding te veel binnen de eigen afdeling heeft plaatsgevonden. En dat terwijl u ook zelf zegt dat de maatschappelijke en politieke opgaven complexer, sneller en meer in samenhang op ons af komen. Als voorbeeld: waarom een heel essay schrijven over de noodzaak om de werplekken aan te passen en het belang van kabelmanagement daarbij, terwijl over onze watertaken niet verder komen

dan dat het streven is met een aantal buurgemeenten een waterplan te maken die de gemeenteraad dan moet vaststellen.

De organisatiestructuur moet natuurlijk wel passen bij het beleid maken in deze nieuwe context, nog los van de politieke verantwoordelijkheidsverdeling die met 5 wethouders wel heel complex en onduidelijk is. Suggestie van de PvdA is dan ook in het vervolg nog meer te denken vanuit de maatschappelijk opgave en nog minder te redeneren vanuit het eigen organisatieonderdeel of portefeuille.

Sociaal Domein

Zoals gezegd trekken 2019 en volgende jaren een flinke wissel op het sociaal domein, zowel organisatorisch als financieel. Behalve de opgaven in het Sociaal Domein hangt ook het eventuele afscheid van Laborijn nog als een zwaard van Damocles boven ons hoofd. Mocht dit besluit vallen dan stelt ons dat voor een nieuwe uitdaging. We denken het immers zelf beter te kunnen, aldus de toenmalig portefeuillehouder. “Wij realiseren een snellere en betere uitstroom richting werk”, was een van zijn argumenten om het zelf te gaan doen. Hoe dat precies nu precies in z'n werk gaat en wat die inspanningen opleveren is ons vooralsnog onduidelijk. Wellicht dat de nieuwe portefeuillehouder ons over het project ‘meedoen werkt’ in de commissie verder kan informeren.

De PvdA vindt dat, in de uitvoering van de participatiewet, het enerzijds van groot belang dat onze inwoners kunnen terugvallen op zekerheid, maar daarnaast ook onderdeel zijn en blijven van onze samenleving. Dat ze waardig worden behandeld en dat ze hun waardigheid in sommige gevallen terugvinden.

Wij zien anderzijds dat we dure zorg inzetten voor het opwarmen van maaltijden bij WMO-cliënten, terwijl de sector grote tekorten aan personeel kent. We zien dat verenigingen naarstig op zoek zijn naar vrijwilligers. Clubs die van grote waarde zijn voor de leefbaarheid in onze gemeente. Statushouders, ouderen, jongvolwassenen met een beperking zoeken naar maatjes om de taal te leren, de deur mee uit te gaan of simpelweg een kop koffie te drinken. Kortom het werk ligt op straat. Werk dat nu niet wordt gedaan, waar geen vacatures of mensen voor zijn, maar die wel van groot maatschappelijk nut zijn.

De opgave is hoe we de vraag van de inwoner, de vraagstukken van de samenleving en de belangen van de gemeente kunnen verbinden en samenvoegen?

De PvdA-fractie wil daarom inzetten op maatschappelijke banen: maatschappelijke banen, zo mogelijk georganiseerd in een gemeentelijk bedrijf waar inwoners in dienst zijn en een basisloon ontvangen aangevuld met een arbeidsbonus. Dit bedrijf en zijn medewerkers ondersteunen onze samenleving, via verenigingen, in wijken, bij ouderen, in de zorg en biedt diensten aan als: groenonderhoud, klussendienst, maaltijdservice, maatjes, huismeesters/conciërges.

Een instrument dat alle moeite waard is om uit te proberen, zowel financieel – de kosten van zorg en bijstand nemen af- en het levert de gemeente iets concreets op. Een mooi, overzichtelijk experiment, gefinancierd met geld dat voor hetzelfde doel gereserveerd was.

Kortom wat de PvdA betreft: aan de slag met een gemeentelijke organisatie, waar inwoner kunnen leren, doen en ervaren. De inclusieve samenleving krijgt zo écht een smoel.

Dit idee is misschien baanbrekend, nieuw en nog niet eerder vertoond. Maar laten we ons bij de verkenning niet tegen houden door regels, protocollen en wetgeving. Maar kijken vanuit mogelijkheden. We komen hier in de commissie en tweede termijn op terug.

In de programmabegroting kondigt u aan nieuw beleid te gaan ontwikkelen voor schuldhulpverlening en het meedoen-beleid te willen doorontwikkelen. In de Tweede kamer is kortgeleden een debat gevoerd over armoede. Er zijn ook diverse maatregelen afgesproken waar ook onze gemeenten mee

aan de slag zou kunnen: zoals het opkopen van schulden (in een revolverend fonds) bijvoorbeeld, maar ook termijnen kunnen stellen aan schuldeisers en een strakker beleid ten aanzien van bewindvoerders. De PvdA-fractie wil in de commissievergadering MO kijken in hoeverre we vooruitlopend op wetgeving in onze gemeente al betekenisvolle stappen kunnen zetten.

Economie

Een bloeiende economie geeft kansen voor inwoners en bedrijven. Vinden wij ook. Optimale omstandigheden voor bedrijven organiseren, willen wij ook. Wie niet. De maatregelen die u opsomt op pagina 42, onderschrijven we.

We blijven echter onze zorg uitspreken over het ontbreken van een goed additioneel toeristisch recreatief beleid dat meer is dan een inventarisatie van hetgeen we nu hebben. Toerisme is een belangrijk onderdeel van de economie en zorgt nu nog voor 5% van de werkgelegenheid (gelijk aan de agrarische sector). Toerisme & recreatie zijn echter wel nieuwe toekomstige economische dragers. Dit biedt kansen op allerlei niveaus. Jammer dat u dit niet oppakt of weet op te pakken.

Toerisme en recreatie is wat ons betreft meer dan alleen onze eigen inwoners bedienen. Het gaat ook om de toekomstige inwoners en gaat het om mensen van buiten naar binnen te halen. Van de Randstad naar de provincie en uiteraard grensoverschrijdend. Het creëert, zoals gezegd, ook nieuwe werkgelegenheid. Juist de toeristensector biedt meer mogelijkheden dan nu aanwezig zijn.

De raad heeft een motie aangenomen waarin we vinden dat het anders en nog beter moet. Jammer dat dit signaal niet verder opgepakt is of wordt. Misschien ligt het ook wel aan ons. Dat we niet duidelijk genoeg zijn. Misschien moeten wij het aldus formuleren: we willen hoogwaardige recreatieve voorzieningen, meer hotelovernachtingsmogelijkheden en bijvoorbeeld een museum van nationale/internationale allure. Als raad moeten we ook niet op stoel van de uitvoerders gaan zitten. Die neiging is er wel, zeker op het moment dat het bestuur niet verder komt. Graag horen we van u wat u nodig hebt om het toeristisch recreatieve beleid op een hoger niveau te tillen. Geef daarbij aan waar de schoen wringt? Voor het opstellen van een visie op een vitaal platteland hebt u € 40.000,- nodig. Komt u met eenzelfde bedrag ook uit als het gaat om het opstellen van een additioneel toeristisch recreatief beleid, inclusief het onderzoek naar en het uitwerken van concrete maatregelen en voorstellen?

Woningbouw

Op het terrein van woningbouw zouden we eigenlijk willen zeggen: Stop met praten in de regio in allerlei overleggen. Aangezien het bouwvolume van woningen maar niet wil groeien maken wij ons grote zorgen dat de woningnood in de komende jaren niet gaat dalen, maar nog verder stijgt. We willen bouwkransen zien op alle plekken in onze gemeente. We willen dat er afspraken gemaakt worden met de coöperaties. Geen wachtlijsten van anderhalf jaar, maar maximaal drie maanden. Van de gekke dat mensen die een huur of koopwoning zoeken, noodgedwongen onze gemeente moeten verlaten.

We willen activiteiten in Varsseveld en inzetten op de versterking van dat centrum. In Ulft willen we alle voormalige zogenaamde 'rode plannen' weer op groen hebben. Wel plannen passend in de huidige tijd. In Gendringen willen we met Lenteleven aan de slag. In Terborg het centrumplan vervolmaken en zo kunnen we doorgaan.

We willen ook gemeentelijk vastgoed gebruiken om woningen voor starters en ouderen te realiseren. Koop of huur. De gemeente kan hierin zelf initiatief nemen en hoeft niet op de markt te wachten. Mooi voorbeeld is de St. Jorisschool in Terborg. Maak in samenwerking met Wonion het klooster in Ulft bijvoorbeeld geschikt voor huurappartementen.

Qua woningbouw staan we al jaren bijna stil. 150 woningen per jaar gemiddeld prima, maar wel graag met terugwerkende kracht. Bovendien niet alles in regels dichtspijkeren, flexibiliteit is

geboden. Het streven om samen met de woningcorporatie in Varsseveld een wijk van de toekomst te gaan realiseren heeft overigens onze steun.

U hebt de weg naar het rijk, in het kader van het Sociaal Domein, via het VNG gevonden. Wat de PvdA betreft mag u er bij het rijk ook voor pleiten om niet de Randstad vol te bouwen, maar in het kader van spreiding een andere ruimtelijke koers te varen.

Steeds meer mensen ontdekken dat de regio's een grote bijdrage aan de Nederlandse economie leveren en dat de periferie de facto het enige gebied is waar product-innovatie op topniveau plaatsvindt, minder hip als Amsterdam, maar waar de kassa luid rinkelt. Het is deze 'periferie' waar grote kansen liggen voor experimenten. De ruimte is er. De kennis ook. Investerings in uitstekende verbindingen over de weg en spoor naar de Achterhoek en Duitsland maken het mogelijk om landelijk te wonen met een baan in de stad. Kortom de 'periferie' is onmisbaar voor het welzijn van de steden in het westen van het land. Maar iedereen ten oosten van Utrecht wist dat natuurlijk al.

We zien dat in meerdere gemeenten gezocht wordt naar mogelijkheden om met behulp van tijdelijke huisvesting verlichting te bieden voor jongeren en doelgroepen. De PvdA wil graag dat wordt onderzocht hoe, en met welke consequenties, dit instrument kan worden ingezet in onze gemeente. Wij overwegen een motie in te dienen waarmee wij het college verzoeken om te onderzoeken hoe in onze gemeente tijdelijke huisvesting kan worden gerealiseerd die direct ten goede komt aan onze jeugd en bijzondere doelgroepen.

Milieu

Op het terrein van milieu noemt u het 'Akkoord van Groenlo', de RES en nog wat andere belangrijke documenten. We missen onze eigen toekomstvisie. Zou Netterden/Azewijn in samenwerking met de gemeente Montferland niet het Energiepark van de regio kunnen worden? Er zijn nu particuliere initiatieven die misschien nog een duwtje in de rug nodig hebben. Publiek/private samenwerking en anticiperen op NL/Docks 2 en 3.

Strategische grondaankopen

Agrariërs die (noodgedwongen) stoppen kunnen we helpen door (strategische) grondaankopen te doen. Dat kan ook meerdere doelen dienen. Misschien is het een idee om een soort Grondbank op te richten samen met de provincie en het Waterschap.

Sportcluster en gemeentehuis

Waarom is er geen aanzet gemaakt tot het komen van hoogwaardige sportcluster/accommodatie waar vereniging samen onder een dak een goede toekomst tegemoet gaan? Waarom investeren we nog in het gemeentehuis, in dit gemeentehuis? Is het geen tijd om na te denken over een andere locatie of vorm, passend bij deze tijd wellicht in combinatie met andere visies. Denk na over het afstoten van het gemeentehuis, het gebouw leent zich ook goed voor ander andere functies. De taskforce woonzorg kan u in de ideevorming wellicht helpen?

DRU-Industriepark

Twee weken geleden was er een prestatie van het bestuur van de DRU. In deze bespreking werden zaken genoemd die aandacht verdienen en verder uitgewerkt moeten worden.

Wederom vragen we aandacht voor het Nederlands IJzermuseum. We hebben niet de indruk dat dit nu vlot verloopt. De DRU is van goede wil, maar in onze ogen is het al een hele kunst om hun eigen exploitatie rond te breien. Laat staan dat ze zich bezig kunnen houden met andere belangrijke initiatieven.

Een verdere visieontwikkeling rondom de oude IJssel steunen we uiteraard. Dit past ook binnen een eerder door de raad aangenomen motie van de PvdA. Mogelijk komen hier ook grondtransacties aan te pas. Is het dan niet handig om nu reeds een exploitatie te openen en geld vrij te maken, zodat ook cofinanciering sneller dichterbij komt?

Regio Achterhoek

Alleen ga je sneller, maar samen komen we verder, dat geldt ook voor de Regio Achterhoek en de Achterhoekraad. Eind van het jaar gaan we samen de discussie aan over het functioneren van de achterhoekraad. Elke partij heeft hier natuurlijk zijn eigen van verantwoordelijk en visie. De PvdA heeft de behoefte om te kijken of we samen een eenduidig standpunt kunnen formuleren.

Groen

De PvdA stelt voor jaarlijks 39.473 bomen te planten. Te beginnen in 2020. Daarmee willen we de leefbaarheid vergroten en CO2 uitstoot substantieel verminderen. Voor iedere inwoner een. Bomen maken de lucht schoner, houden de kernen koel, slaan CO2 op. Bieden dieren onderdak en doen ons over het algemeen beter voelen. We geven de wethouder graag vast een ambitieuze impuls

Gemeentelijk investeringsfonds

Het kabinet wil 'tientallen miljarden euro's' lenen voor een fonds waarmee Nederland in de toekomst grote extra investeringen kan doen in infrastructuur, innovatie, onderwijs en onderzoek. Kunnen, moeten en willen we dat als gemeente ook? Naast de structurele middelen die we hebben voor het sociaal domein vindt de PvdA het noodzakelijk en gewenst ook structurele middelen te vinden voor het fysieke domein. Slimme fysieke investeringen maken de gemeente productiever, denken we.

Ook als gemeente kunnen we momenteel gratis lenen. Door de schuld op korte termijn te verhogen kan het college dit geld zelfs met winst in het nieuwe investeringsfonds steken. Een investeringsfonds kan zorgen voor het ontbrekende stukje van een investerings- of financieringspuzzel voor bijvoorbeeld voorfinanciering van vervanging en renovatie van woningen en wijken, aanpassing van de energievoorziening (van het gas af), uitbreiding, vernieuwing van infrastructuur, mobiliteit en een actief grondbeleid.

Zo'n fonds hoeft natuurlijk niet alleen met leningen te worden gevuld, maar ook positieve resultaten van grondexploitaties, cofinanciering en externe bronnen als subsidies helpen dit fonds te vullen en investeringen mogelijk te maken.

Ad 4. Samenvatting

a. Vragen aan het college

- Hoe loopt de pilot 'meedoen werkt!' en wat leveren die inspanningen op?
- Wat is nodig om het toeristisch recreatieve beleid op een hoger niveau te tillen?

b. Bespreekonderwerpen in commissies

Commissie MO

- Inhoudelijke discussie over 'normalisatie' en wat passende zorg is.
- Kwaliteitskader t.b.v. gesprek met de gemeente en met ouders en jeugdigen.
- Organiseren van maatschappelijke banen in een gemeentelijk bedrijf waar inwoners in dienst zijn en een basisloon en eventueel arbeidsbonus ontvangen.
- In hoeverre kunnen we vooruitlopend op wetgeving in onze gemeente al betekenisvolle stappen in armoedebestrijding zetten.

Commissie FL

- Onderzoeken hoe in onze gemeente tijdelijke huisvesting kan worden gerealiseerd die direct ten goede komt aan onze jeugd en bijzondere doelgroepen.
- gemeentelijk vastgoed gebruiken om woningen voor starters en ouderen te realiseren. Koop of huur.
- Netterden/Azewijn Energiepark van de regio?
- Exploitatie IJsselvisie openen? Geld vrij te maken, zodat ook cofinanciering sneller dichterbij komt?
- 39.473 bomen planten. Voor iedere inwoner een.

Commissie AFE

- Investeren in het gemeentehuis? Tijd om na te denken over een andere vormen van huisvesting, passend bij deze tijd.
- Regio Achterhoek: kijken of we samen een eenduidig standpunt kunnen formuleren.
- Structurele middelen te vinden voor het fysieke domein. Investeringsfonds.

Tenslotte

Genoeg voor de eerste termijn. Graag willen we onze ideeën en plannen verder bespreken in de commissies en zo mogelijk samen met het college en de raad tot uitvoering brengen. Verder willen we de overige raadsfracties, het college en de ambtelijke organisatie bedanken voor de samenwerking de afgelopen periode. We hopen ook de komende ongetwijfeld interessante periode weer op u allen te kunnen rekenen.

Als PvdA verliezen we niet graag, maar hopelijk hebben we vanavond verloren van het college als het gaat om de wedstrijd: “de preek met de meest wollige taal”. Maar dat oordeel is dan weer niet aan ons!